Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. jaanuar 2025 *

Eelotsusetaotlus – Tolliliit – Määrus (EL) nr 952/2013 – Liidu tolliseadustik – Delegeeritud määrus (EL) 2015/2446 – Rakendusmäärus (EL) 2015/2447 – Vabatsoonid – Liiduvälise kauba tollistaatuse muutumine liidu kauba tollistaatuseks – Vabatsoonis tegutsemise loa omaniku peetav arvestus – Õiguspärane ootus – Kohtulahendi seadusjõud

Kohtuasjas C-376/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Augstākā tiesa (Senāts) (Läti kõrgeim kohus (senat)) 14. juuni 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. juunil 2023, menetluses

„BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA

versus

Valsts ieņēmumu dienests,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president I. Jarukaitis viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud D. Gratsias (ettekandja) ja E. Regan,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– „BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA, esindajad: *valdes locekļi* D. Kiseļevs ja A. Zieds,

– Läti valitsus, esindajad: E. Bārdiņš, J. Davidoviča ja K. Pommere,

– Euroopa Komisjon, esindajad: E. Kalniņš ning F. Moro,

olles 11. juuli 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: läti.

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada:

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1; edaspidi „liidu tolliseadustik“), artikli 79 lõike 1 punkti a ja lõike 3 punkti a, artikli 214 lõiget 1 ning artikli 215 lõiget 1;

– komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määruse (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT 2015, L 343, lk 1), artikli 178 lõike 1 punkte b ja c ning

– õiguspärase ootuse ja kohtulahendi seadusjõu üldpõhimõtteid.

2 Taotlus on esitatud „BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA (edaspidi „Baltic Container“) ja Valsts ieņēmumu dienestsi (Läti maksuamet) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab imporditollimaksu ja käibemaksu tasumist seoses Riia (Läti) sadama vabatsoonist välja viidud kaubaga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Liidu tolliseadustik

3 Liidu tolliseadustiku artiklis 5 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas tolliseadustikus kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

12) „tollideklaratsioon“ – toiming, millega isik avaldab ettenähtud vormis ja viisil soovi suunata kaup teatavale tolliprotseduurile, vajaduse korral koos viitega mis tahes erikorra kohaldamiseks;

[…]

16) „tolliprotseduur“ – mõni järgmistest protseduuridest, millele võib kaupa vastavalt tolliseadustikule suunata:
a) vabasse ringlusse lubamine;
b) eriprotseduurid;
c) eksport;

[…]

22) „tollistaatus“ – kauba staatus liidu kauba või liiduvälise kaubana;

23) „liidu kaup“ – kaup, mis kuulub mõne järgmise kategooria alla:
   a) täielikult liidu tolliterritooriumil saadud kaup, mis ei hõlma väljaspool liidu tolliterritooriumi asuvatest riikidest või territooriumidelt imporditud kaupa;
   b) väljastpoolt liidu tolliterritooriumi asuvatest riikidest või territooriumidelt liidu territooriumile toodud ja vabasse ringlusse lubatud kaup;

   […]

24) „liiduväline kaup“ – punktis 23 nimetamata kaup või kaup, mis on kaotanud liidu kauba tollistaatuse;

[…]“.

4 Liidu tolliseadustiku artiklis 79 „Rikkumisest tulenev tollivõlg“ on sätestatud:

„1. Kauba puhul, mille eest tuleb tasuda imporditollimaksu, tekib tollivõlg impordil mis tahes järgmisel juhul:

a) jäetakse täitmata mõni tollialastes õigusaktides sätestatud kohustus, mis käsitleb liiduvälise kauba toomist liidu tolliterritooriumile, selle tollijärelevalve alt väljaviimist või sellise kauba liikumist, töötlemist, ladustamist, ajutist ladustamist, ajutist importi või käsutamist kõnealusel territooriumil;

[…]

3. Lõike 1 punktides a ja b esitatud juhtudel on võlgnik üks järgmistest isikutest:

a) isik, kes pidi asjaomase kohustuse täitma;

[…]“.

5 Liidu tolliseadustiku artikli 158 „Kauba deklareerimine ja liidu kauba tollijärelevalve“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kõikide kaupade kohta, mida soovitakse tolliprotseduurile suunata, välja arvatud vabatsooni protseduurile suunatav kaup, esitatakse kõnealusele tolliprotseduurile vastav tollideklaratsioon.“

6 Liidu tolliseadustiku artiklis 188 „Tollideklaratsiooni õigsuse kontrollimine“ on sätestatud:

„Toll võib aktsepteeritud tollideklaratsiooni andmete õigsuse kontrollimiseks:

a) vaadata läbi tollideklaratsiooni ja selle lisadokumendid;

b) nõuda deklarandilt muude dokumentide esitamist;

c) vaadata läbi kaupa;

d) võtta kauba analüüsiks või üksikasjalikuks läbivaatamiseks proove.“

7 Liidu tolliseadustiku VI jaotise „Vabasse ringlusse lubamine ja imporditollimaksust vabastamine“ artiklis 201 „Reguleerimisala ja mõju“ on sätestatud:

„1. Liiduväline kaup, mis on mõeldud liidu turule viimiseks või kavandatud erakasutuseks või -tarbimiseks liidu tolliterritooriumil, suunatakse vabasse ringlusse.

2. Vabasse ringlusse lubamisega kaasneb:

a) tasumisele kuuluva mis tahes imporditollimaksu sissenõudmine;

b) vajaduse korral muude maksude sissenõudmine, mis on sätestatud neid makse käsitlevate asjakohaste kehtivate sätetega;

[…]

3. Vabasse ringlusse lubamine annab liiduvälisele kaubale liidu kauba tollistaatuse.“

8 Liidu tolliseadustiku VII jaotises on reguleeritud eriprotseduurid. Selle VII jaotise 1. peatükis, millesse kuuluvad liidu tolliseadustiku artiklid 210–225, on ette nähtud eriprotseduure puudutavad üldsätted.

9 Liidu tolliseadustiku artiklis 210 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„Kaupa võib suunata järgmistele eriprotseduuridele:

[…]

b) ladustamine, mille alla kuulub tolliladustamine ja vabatsoonid;

[…]“.

10 Liidu tolliseadustiku artikli 211 lõike 1 punkt b on sõnastatud nii:

„Tolli luba nõutakse:

[…]

b) ladustamiskohtade käitamiseks kauba tolliladustamiseks, välja arvatud juhul, kui toll ise on ladustamiskoha pidaja.“

11 Liidu tolliseadustiku artiklis 214 „Arvestus“ on sätestatud:

„1. Välja arvatud transiidiprotseduuri puhul või kui on sätestatud teisiti, peavad loaomanikud, tolliprotseduuri pidajad ja kõik kauba ladustamise, valmistamise või töötlemisega või vabatsoonis kauba müügi või ostmisega seotud isikud asjakohast arvestust tolli poolt heakskiidetud vormis.

Arvestuse pidamine hõlmab teavet ja andmeid, mis võimaldab tollil asjaomast protseduuri kontrollida, pidades eelkõige silmas kõnealusele protseduurile suunatud kauba identifitseerimist, tollistaatust ja liikumist.

[…]“.

12 Liidu tolliseadustiku artiklis 215 „Eriprotseduuri lõpetamine“ on sätestatud:

„1. Välja arvatud transiidiprotseduuri puhul ja ilma et see piiraks artikli 254 kohaldamist, lõpetatakse eriprotseduur, kui protseduurile suunatud kaup või töödeldud toode suunatakse järgmisele tolliprotseduurile või kui kaup on liidu tolliterritooriumilt välja viidud või on jäägitult hävitatud või riigile loovutatud kooskõlas artikliga 199.

[…]“.

13 Liidu tolliseadustiku artiklis 247 „Vabatsoonis olev liiduväline kaup“ on sätestatud:

„1. Liiduvälist kaupa võib selle vabatsoonis hoidmise ajal lubada vabasse ringlusse või suunata seestöötlemisele, ajutiselt importida või suunata lõppkasutusse vastavalt kõnealuste protseduuride tingimustele.

Sellistel juhtudel ei loeta kaupa vabatsooniprotseduurile suunatuks.

[…]“.

Delegeeritud määrus 2015/2446

14 Delegeeritud määruse 2015/2446 artiklis 1 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

22) „tolli viitenumber (MRN)“ – registreerimisnumber, mille pädev tolliasutus annab [liidu] tolliseadustiku artikli 5 punktides 9–14 osutatud deklaratsioonidele või teatistele, TIR-veoetappidele või liidu kauba tollistaatust tõendavatele dokumentidele;

[…]“.

15 Delegeeritud määruse V jaotise 3. jao 1. alajaos, millesse kuuluvad määruse artiklid 123–127, on kehtestatud liidu kauba tollistaatuse tõendeid puudutavad eeskirjad. Nende artiklite kohaselt võib liidu kauba tollistaatuse tõendamiseks esitada tõendi T2L või tõendi T2LF, arve või veodokumendi, millel on kood T2L või T2LF koos sellele lisatud kaubasaatja – või kaubasaatja puudumisel asjaomase isiku – allkirjaga, meremanifesti, TIR-märkmiku, ATA-märkmiku või Londonis 19. juunil 1951 allkirjastatud Põhja-Atlandi lepingu osalisriikide vahelises relvajõudude staatust reguleerivas kokkuleppes ette nähtud vormi 302.

16 Delegeeritud määruse artiklis 178 „Arvestus“ on sätestatud:

„1. [Liidu tolliseadustiku] artikli 214 lõikes 1 osutatud arvestus sisaldab järgmist:

[…]

b) tolli viitenumber või selle puudumise korral mis tahes muu number või kood, mille abil on võimalik identifitseerida tollideklaratsioone, millega kaup suunatakse eriprotseduurile, ja kui protseduur on lõpetatud kooskõlas tolliseadustiku artikli 215 lõikega 1, siis teave selle kohta, kuidas protseduur lõpetati;

c) andmed, mille abil on võimalik üheselt identifitseerida tollideklaratsioonidest erinevaid tollidokumente, mis tahes muid kauba eriprotseduurile suunamisega seotud dokumente ja kõiki muid vastava protseduuri lõpetamisega seotud dokumente;

[…]

2. Vabatsoonide üle peetav arvestus sisaldab lisaks lõikes 1 sätestatud teabele järgmist:

a) andmed, mille abil on võimalik identifitseerida vabatsooni või sealt välja veetava kauba veodokumente;

[…]

3. Toll võib loobuda lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe esitamise nõudest, kui see ei mõjuta negatiivselt tollijärelevalvet ega eriprotseduuri kasutamise kontrollimist.

[…]“.

Rakendusmäärus (EL) 2015/2447

17 Komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2015, L 343, lk 558), artiklis 226 „Tolli viitenumber (MRN)“, milles on ette nähtud liidu tolliseadustiku artikli 172 „Tollideklaratsiooni aktsepteerimine“ rakenduseeskirjad, on sätestatud:

„Välja arvatud juhtudel, kui tollideklaratsioon esitatakse suuliselt või toiminguna, mida loetakse tollideklaratsiooni esitamiseks, või kui tollideklaratsioon on [liidu] tolliseadustiku artikli 182 kohaselt deklarandi arvestuskande vormis, teavitab toll deklaranti tollideklaratsiooni aktsepteerimisest ja edastab talle selle deklaratsiooni tolli viitenumbri ja aktsepteerimise kuupäeva.

Käesolevat artiklit ei kohaldata kuni automaatse ekspordisüsteemi ja uue arvutipõhise transiidisüsteemi kasutuselevõtu ning [komisjoni 29. aprilli 2014. aasta] rakendusotsuse 2014/255/EL[, millega kehtestatakse liidu tolliseadustiku tööprogramm (ELT 2014, L 134, lk 46),] lisas osutatud liikmesriikide impordisüsteemide ajakohastamise toimima hakkamise vastavate kuupäevadeni.“

Läti õigus

Ministrite nõukogu määrus nr 500, millega sätestatakse tolliladusid, ajutist ladustamist ja vabatsoone käsitlevad eeskirjad

18 Ministrite nõukogu 22. augusti 2017. aasta määruse nr 500, millega sätestatakse tolliladusid, ajutist ladustamist ja vabatsoone käsitlevad eeskirjad (Ministru kabineta noteikumi Nr. 500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi“; *Latvijas Vēstnesis*, 2017, nr 173), punktis 77 on sätestatud:

„Isikud, kelle käitatavas vabatsoonis ladustatakse, töödeldakse, müüakse või ostetakse liiduvälist kaupa, peavad pidama vabatsoonis ladustatud kauba kohta arvestust.“

19 Selle määruse punktis 79 on sätestatud:

„Asjaomane isik peab heakskiiduaktis ette nähtud tähtaja jooksul esitama eelneva kuu jooksul vabatsooni toodud, vabatsoonist välja viidud ja arvestusse kantud liidu kauba kohta kuupõhise aruande, millest nähtub selle tollidokumendi või veokirja number, mille alusel kaup toodi vabatsooni või viidi sealt välja, või võimaldama maksuhalduri esindajatele veebi kaudu juurdepääsu kaupade arvestuse süsteemile.“

Haldusmenetluse seadus

20 25. oktoobri 2001. aasta haldusmenetluse seaduse (Administratīvā procesa likums; *Latvijas Vēstnesis*, 2001, nr 164) artikli 153 lõikes 3 on sätestatud:

„Asjaolusid, mis loetakse tõendatuks jõustunud kohtulahendi põhjenduses, ei tule uuesti tõendada sellise haldusasja läbivaatamisel, mille pooled on samad.“

Kohtusüsteemi seadus

21 15. detsembri 1992. aasta kohtusüsteemi seaduse (Likums „Par tiesu varu“; *Latvijas Vēstnesis*, 1993, nr 1/2) artikli 16 lõigetes 3 ja 4 on sätestatud:

„(3) Kohtulahend on seaduses kindlaksmääratud korras kohtule siduv, kui ta vaatab läbi teisi sama juhtumiga seotud asju.

(4) Selline kohtulahend on seadusjõuline, see on kõigile siduv ja seda tuleb järgida nagu seadust.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

22 Põhikohtuasja kaebajal Baltic Containeril on luba Riia sadama vabatsoonis kauba laadimiseks, mahalaadimiseks ja ladustamiseks. Maksuhaldur kiitis liidu tolliseadustiku artikli 214 tähenduses heaks Baltic Containeri peetava arvestuse, millesse viimane kannab vabatsooni paigutatud kauba.

23 Vabatsooni paigutatud kauba kohta peetava arvestuse kontrollimise käigus leidis maksuhaldur, et teatav liidu tolliseadustiku artikli 5 punkti 24 tähenduses liiduväline kaup – käesoleval juhul plastikrotangist korvid –, mis toodi vabatsooni kolmes meritsi veetud konteineris

2. oktoobril 2018, 18. detsembril 2018 ja 15. jaanuaril 2019 ning kanti Baltic Containeri peetavasse arvestusse, viidi 2. oktoobril 2018, 18. detsembril 2018 ja 17. jaanuaril 2019 Riia vabatsoonist välja ilma seda järgmisele tolliprotseduurile suunamata. Seega jäi vabatsoonis ladustamise eriprotseduur lõpetamata. Maksuhaldur leidis, et kõnealune kaup oli tegelikult tollijärelevalve alt välja viidud, mistõttu oli maksuhalduri hinnangul Baltic Containeril tekkinud tollivõlg liidu tolliseadustiku artikli 79 alusel.

24 Maksuhalduri 19. juuli 2019. aasta otsusega kohustati Baltic Containerit tasuma imporditollimaksu ja käibemaksu ning mõlema maksuga seotud viivist.

25 Selle otsuse peale esitatud Baltic Containeri kaebus, mis puudutas imporditollimaksu ja käibemaksu, jäeti Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus, Läti) 9. juuli 2021. aasta otsusega rahuldamata. Nimetatud kohus märkis, et asjaomane kaup viidi kõnealusest vabatsoonist välja kolme veokirja alusel, mis olid koostatud vastavalt Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud ja 5. juuli 1978. aasta protokolliga muudetud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsioonile ning milles selle kauba tollistaatusele osutas märge „C“, mida kasutatakse liidu tolliseadustiku artikli 5 punkti 23 tähenduses „liidu kauba“ tähistamiseks ja mis oli kinnitatud tollitempli jäljendi ja tolliametniku allkirjaga (edaspidi „CMR-veokirjad“). Ent pärast asjaomase kauba vabatsoonist väljaviimist tuvastasid tolliametnikud, et neil ei ole dokumente, mille kohaselt on põhjendatud kauba liiduvälise kauba tollistaatuse muutumine „liiduvälisest kaubast“ „liidu kaubaks“.

26 Kohaldatavatest eeskirjadest nähtub nimelt, et CMR-veokirja saab liidu kauba tollistaatuse tõendamiseks kasutada üksnes sellise kauba puhul, millel juba on see staatus, mitte sellise kauba korral, mis on selle staatuse saanud muutuse tulemusel. Tollistaatuse muutust saab tõendada tollideklaratsiooniga, milles on märgitud tolli viitenumber, või ka veokirjaga, milles on märgitud sellisele tollideklaratsioonile antud tolli viitenumber. Seega ei saa CMR-veokirjale käsitsi kirjutatud märge „tollistaatus C“ koos allkirja ja templijäljendiga olla tõend kauba tollistaatuse muutuse kohta nii, et sellel on edaspidi liidu kauba tollistaatus, juhul kui puudub tolli viitenumber, mis võimaldaks tuvastada, et liiduvälisele kaubale on kohaldatud tolliprotseduuri, mille tulemusel saab see „liidu kauba“ tollistaatuse.

27 Baltic Container esitas käesoleva kohtuotsuse punktis 25 osutatud 9. juuli 2021. aasta kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Augstākā tiesale (Senāts) (Läti kõrgeim kohus (senat)).

28 Oma kaebuse põhjendamiseks väitis Baltic Container, et ta ei ole vabatsoonis tegutsemise loa omanikuna (edaspidi „loaomanik“) rikkunud ühtegi seadusest tulenevat kohustust ega ole teadlikult osalenud asjaomase kauba kõnealusest vabatsoonist õigusvastaselt väljaviimises ning ta ei teadnud ega saanudki teada, et asjaomase kauba väljaviimine oli õigusvastane. Baltic Containeri sõnul tegi ta kooskõlas tollipraktikaga asjaomase kauba kohta arvestuskande vastavalt maksuhalduri heakskiidule ja andis selle kauba vedajale üle vastavalt CMR-veokirjadele, millel oli tollitempli jäljendi ja tolliametniku allkirjaga märge, millest nähtus, et kaubal on liidu kauba tollistaatus. Seega oli Baltic Containeril enda sõnul õigus eeldada, et kauba suhtes varem kohaldatud vabatsoonis ladustamise eriprotseduur on lõpetatud.

29 Baltic Container tugines samuti Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu kriminaalkolleegium, Läti) 5. veebruari 2021. aasta kohtuotsusele, millega see kohus tühistas haldussanktsioonid, mis määrati põhikohtuasja kaebajale samade asjaolude eest, mis on kõne all käesolevas kohtuasjas. Nimetatud kohtuotsuses tuvastati, et Baltic Container ei rikkunud

liidu tolliseadustiku artikli 215 lõiget 1, sest ta ei olnud kõnealust kaupa enne selle järgmisele tolliprotseduurile suunamist asjaomasest vabatsoonist välja viinud. Eelkõige leidis nimetatud kohus, et kaebajal ei olnud põhjust arvata, et CMR-veokirjast, millel on märge „tollistaatus C“ ning mis on kinnitatud tollitempli jäljendi ja tolliametniku allkirjaga, ei piisa selleks, et asjaomane kaup oleks suunatud järgmisele tolliprotseduurile. Baltic Container väidab samuti, et selle kohtu hinnangul on olemas tollipraktika, mille kohaselt on kaup suunatud järgmisele tolliprotseduurile, kui seda kaupa puudutaval CMR-veokirjal on märge „tollistaatus C“, mis on kinnitatud tollitempli jäljendiga.

30 Maksuhalduri väitel ei hoolitsenud Baltic Container selle eest, et asjaomase kauba kõne all olevast vabatsoonist väljaviimisel suunataks see uuele tolliprotseduurile, ega kandnud enda peetavasse arvestusse delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktis b ette nähtud andmeid. Maksuhalduri sõnul saab liiduvälise kauba tollistaatus muutuda liidu kauba tollistaatuseks üksnes siis, kui pärast tolli viitenumbri abil identifitseeritava tollideklaratsiooni esitamist suunatakse asjaomane kaup järgmisele tolliprotseduurile. Seega oleks Baltic Container enda peetavasse arvestusse pidanud märkima tolli viitenumbri, mis võimaldab identifitseerida tollideklaratsiooni, mille tulemusel muutus liiduvälise kauba tollistaatus liidu kauba tollistaatuseks, sest CMR-veokirjal olev märge „tollistaatus C“ ei ole selleks piisav.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas Baltic Containeril on CMR-veokirjal oleva tolli viitenumbri alusel võimalik kontrollida asjaomase kauba tollistaatust ja tõendi T2L ehtsust, mille alusel on teise liikmesriigi toll ehk seda staatust muutnud, kuna ei ole kindel, et sellel äriühingul on juurdepääs kontrollimiseks vajalikele andmebaasidele. Lisaks oli maksuhalduril põhikohtuasjas kõne all olevate toimingute tegemise ajal tavaks viia mis tahes liidu kauba suhtes enne selle asjaomasest sadamatsoonist väljaviimist läbi täiendav tollikontroll, sest CMR-veokirjadel tõendas liidu kauba tollistaatust tolliametniku allkirja ja tollikontrollipunkti templijäljendiga kinnitatud märge selle tollistaatuse kohta.

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab samuti, et Baltic Containeri peetava arvestuse vormi kohta väljastatud Läti tolli heakskiiduakti kohaselt peab see äriühing pidama arvestust veebipõhises süsteemis ja võimaldama tollile juurdepääsu sellele süsteemile. Osutatud heakskiiduakti kohaselt peab Baltic Container säilitama vabatsooni toodud või sealt välja viidud kauba veodokumentide originaalid või koopiad. Kui kaup tuuakse asjaomasesse vabatsooni või viiakse sealt välja nii, et selle kohta esitatakse tolli viitenumbriga tollideklaratsioon või reekspordideklaratsioon, ei ole Baltic Container loaomanikuna heakskiiduakti kohaselt kohustatud säilitama sellise kauba tolli viitenumbriga veodokumentide koopiaid. Tolli ja terminalide andmebaasides sisalduvate andmete duplitseerimise vältimise kaalutlusel muudeti kõnealust akti hiljem nii, et kaubasaadetise deklareerimise või tolliprotseduurile suunamise ning sellele tolli viitenumbri andmise korral ei olnud vaja säilitada veodokumentide koopiaid.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et neil asjaoludel tuleb Euroopa Kohtult küsida, kuidas tõlgendada liidu tollieeskirju, mis puudutavad vabatsoonis ladustamise tolliprotseduuri lõpetamise tingimusi, ning millised on sellise ettevõtja nagu Baltic Container kohustused seoses andmete säilitamisega tema peetavas arvestuses ja tollistaatuse muutuse võimaliku kontrollimisega. Juhuks, kui liidu tollieeskirju tuleb tõlgendada nii, et Baltic Containeri kohaldatavate eeskirjade kohaselt ei saa tollistaatus muutuda, esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus ka küsimuse, kas see äriühing saab tugineda õiguspärasele ootusele seoses tolli praktikaga, mis seisneb vabatsoonist väljaviidava kauba tollistaatuse kohta CMR-veokirjale märke tegemises.

34 Samuti küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas liikmesriigi õiguses ja liidu õiguses tunnustatud kohtulahendi seadusjõu põhimõttest tulenevalt on tal keelatud jõuda teistsugusele järeldusele kui see, mis sisaldub Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu kriminaalkolleegium) 5. veebruari 2021. aasta jõustunud kohtuotsuses, mille kohaselt Baltic Container ei ole süüdi liidu tollialastest õigusaktidest tulenevate kohustuste rikkumises liidu tolliseadustiku artikli 79 tähenduses.

35 Neil asjaoludel otsustas Augstākā tiesa (Senāts) (kõrgeim kohus (senat)) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktide b ja c kohaselt koostoimes liidu tolliseadustiku artikli 214 lõikega 1 on lubatud lõpetada vabatsooni eriprotseduur nii, et elektroonilisse arvestussüsteemi ei ole sisestatud tolli viitenumbrit, mis identifitseerib tollideklaratsiooni, mille põhjal suunatakse kaup järgmisele tolliprotseduurile?

2. Kas liidu tolliseadustiku artikli 214 lõike 1 ja artikli 215 lõike 1 ning delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktide b ja c kohaselt on lubatud, et vabatsoonis ladustamise eriprotseduuri pidaja lõpetab nimetatud tolliprotseduuri ainult märke põhjal, mille tolliametnik on kauba tollistaatuse kohta teinud kauba veodokumendile (CMR-veokirjale), ilma et tolliprotseduuri pidaja ise kontrolliks nimetatud kauba tollistaatuse kehtivust?

3. Juhul kui vastus teisele küsimusele on eitav, siis millises ulatuses kontroll on vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 214 lõikele 1 ja artikli 215 lõikele 1 ning delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktidele b ja c piisav, et lugeda vabatsoonis ladustamise eriprotseduur õigesti lõpetatuks?

4. Kas vabatsoonis ladustamise eriprotseduuri pidajal võib tolli kinnituse põhjal olla õiguspärane ootus, et kauba liiduvälise kauba tollistaatus on muutunud liidu kauba tollistaatuseks, kui nimetatud kinnituses ei ole märgitud kauba tollistaatuse muutuse alust ega andmeid, mis võimaldavad seda alust kontrollida?

5. Juhul kui vastus neljandale küsimusele on eitav, siis kas tollivõla, mis on tekkinud liidu tolliseadustiku artikli 79 lõike 1 punkti a ja [lõike 3 punkti a] alusel, lõppemise põhjus võib – liikmesriigi ja liidu õiguse kohast kohtulahendi seadusjõu põhimõtet arvestades – olla asjaolu, et liikmesriigi kohtus arutatud teises kohtuasjas on jõustunud kohtuotsusega tuvastatud, et tolli kehtestatud korra tõttu ei ole tolliprotseduuri pidaja [vabatsooni eriprotseduuri] osas toime pannud ühtki rikkumist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

36 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimene küsimus puudutab sisuliselt seda, kas liidu tolliseadustiku artikli 214 lõiget 1 ja delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punkte b ja c tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui loaomanik teeb enda peetavasse arvestusse märke, et vabatsooni tolliprotseduur, millele kaup oli suunatud, on lõpetatud, ilma et sellesse arvestusse märgitaks tolli viitenumbrit, mis identifitseerib asjaomase kauba järgmisele tolliprotseduurile suunamise tollideklaratsiooni.

37 Liidu tolliseadustiku artikli 214 lõike 1 esimese lõigu kohaselt peab loaomanik pidama asjakohast arvestust vormis, mille toll on heaks kiitnud. Liidu tolliseadustiku artikli 214 lõike 1 teises lõigus on sätestatud, et selline arvestus peab sisaldama teavet ja andmeid, mis võimaldavad tollil asjaomast protseduuri kontrollida, pidades eelkõige silmas kõnealusele protseduurile suunatud kauba identifitseerimist, tollistaatust ja liikumist.

38 Selle kohustuse ulatust on täpsustatud delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõikes 1, milles on loetletud andmed, mida peetav arvestus peab sisaldama, ja milles on muu hulgas ette nähtud tingimused, mille esinemisel peab loa omanik peetavasse arvestusse märkima ka tolli viitenumbri.

39 Täpsemalt on delegeeritud määruse artikli 178 lõike 1 punktis b kehtestatud kaks eraldi nõuet, nimelt esiteks nõue märkida arvestusse tolli viitenumber või selle puudumise korral mis tahes muu number või kood, mille abil on võimalik identifitseerida tollideklaratsiooni, millega kaup suunatakse eriprotseduurile, ning teiseks nõue märkida juhul, kui protseduur on lõpetatud, teave selle kohta, kuidas protseduur lõpetati.

40 Esimesena mainitud nõude kohta tuleb märkida – nagu seda tegi ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 41 –, et liidu tolliseadustiku artikli 158 lõike 1 kohaselt ei ole kauba vabatsooni eriprotseduurile suunamiseks vaja esitada tollideklaratsiooni, mistõttu sellise tolliprotseduurile suunamise korral ei ole tolli viitenumbrit vaja märkida.

41 Teisena mainitud nõue puudutab selle tolliprotseduuri lõpetamist, millele kaup on suunatud. Vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 215 lõikele 1 on vabatsooni eriprotseduuri lõpetamiseks neli viisi. Esiteks eriprotseduuril oleva kauba suunamine järgmisele tolliprotseduurile, teiseks selle kauba liidu tolliterritooriumilt väljaviimine, kolmandaks selle kauba jäägitult hävitamine ja neljandaks riigile loovutamine.

42 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kolm põhikohtuasjas kõne all olevat saadetist suunati liiduvälise kaubana vabatsooni eriprotseduurile ja viidi vabatsoonist lühikese aja pärast välja liidu kaubana. Ent asjaomase kauba tollistaatuse selline muutus saab toimuda üksnes selle kauba vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduurile suunamise korral.

43 Nimelt on liidu tolliseadustiku artikli 201 lõikes 3 sätestatud, et liiduvälise kauba vabasse ringlusse lubamine annab sellele liidu kauba tollistaatuse. Lisaks nähtub liidu tolliseadustiku artikli 247 lõikest 1, et vabatsoonis hoitavat liiduvälist kaupa võib lubada vabasse ringlusse.

44 Selleks tuleb vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 158 lõikele 1 esitada asjaomase kauba kohta tollideklaratsioon, millele rakendusmääruse 2015/2447 artiklis 226 ette nähtud tingimustel on antud delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 1 punktis 22 ette nähtud tolli viitenumber.

45 Rakendusmääruse 2015/2447 artikli 226 esimese lõigu kohaselt edastab toll deklarandile tema esitatud deklaratsiooni tolli viitenumbri, välja arvatud juhul, kui tollideklaratsioon esitatakse suuliselt või toiminguna, mida loetakse tollideklaratsiooni esitamiseks, või kui tollideklaratsioon on deklarandi arvestuskande vormis.

46 On selge, et nimetatud artikli 226 teisest lõigust tulenevalt ei ole see artikkel kohaldatav enne kuupäevi, mil võetakse kasutusele automaatne ekspordisüsteem ja uus arvutipõhine transiidisüsteem ning mil ajakohastatakse rakendusotsuse 2014/255 lisas osutatud liikmesriikide impordisüsteemid.

47 Siiski on vaieldamatu, et esimene küsimus põhineb kahel kaudsel eeldusel. Esimene eeldus on see, et põhikohtuasja asjaoludel ei ole tegemist mitte ühegagi artikli 226 esimeses lõigus nimetatud kolmest erijuhust, mil tolli viitenumbrit üldse ei määrata. Teine kaudne eeldus on see, et põhikohtuasja asjaolud leidsid aset pärast kuupäevi, mil võeti kasutusele automaatne ekspordisüsteem ja uus arvutipõhine transiidisüsteem ning mil ajakohastati rakendusotsuse 2014/255 lisas osutatud Läti impordisüsteemid.

48 Järelikult tuleb sellele küsimusele vastamisel lähtuda põhieeldusest, et erinevalt kauba esialgu vabatsooni eriprotseduurile suunamisest tulnuks pärast seda eriprotseduuri asjaomase kauba vabasse ringlusse suunamisel esitada tollideklaratsioon ja järelikult pidanuks deklarandil vabatsooni eriprotseduuri lõpetamise hetkel olema eelmainitud deklaratsiooni identifitseeriv tolli viitenumber.

49 Samas tuleb märkida, et delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktis b sätestatud teise nõude puhul on piirdutud kohustusega kanda loaomaniku peetavasse arvestusse teave selle kohta, kuidas protseduur lõpetati, ilma et oleks nõutud, et arvestusse tuleb märkida tolli viitenumber.

50 Delegeeritud määruse artikli 178 lõike 1 punktis c on sama moodi ette nähtud, et loaomaniku peetavas arvestuses peavad sisalduma andmed, mille abil on võimalik üheselt identifitseerida selles sättes nimetatud dokumente, ilma et oleks nõutud, et arvestusse tuleb märkida tolli viitenumber.

51 Järelikult ei ole selles sättes ette nähtud, et loaomanik on kohustatud märkima enda peetavasse arvetusse tolli viitnumbri, mis identifitseerib seda tollideklaratsiooni, mille alusel lõpetati vabatsoonis ladustamise eriprotseduur nii, et asjaomane kaup suunati vabasse ringlusse.

52 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et liidu tolliseadustiku artikli 214 lõiget 1 ja delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punkte b ja c tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui loaomanik märgib enda peetavasse arvestusse andmed selle kohta, kuidas lõpetati vabatsooni tolliprotseduur, ja andmed, mis võimaldavad identifitseerida tolliprotseduuri lõpetamist puudutavat mis tahes dokumenti, mis ei ole tollideklaratsioon, ilma et ta märgiks sellesse arvestusse tolli viitenumbri, mis identifitseerib asjaomase kauba järgmisele tolliprotseduurile suunamise tollideklaratsiooni.

Teine ja kolmas küsimus

53 Teise ja kolmanda küsimusega, mida on kohane analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu tolliseadustiku artikli 214 lõiget 1 ja artikli 215 lõiget 1 ning delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punkte b ja c tuleb tõlgendada nii, et:

– nendega on vastuolus see, et loaomanik – tehes enda peetavasse arvestusse kande teatava kauba suhtes vabatsooni eriprotseduuri lõpetamise kohta – märgib sellesse kandesse üksnes teabe CMR-veokirja kohta, mis on kaubaga kaasas selle asjaomasest vabatsoonist väljaviimisel ja millel on tollitempli jäljendiga kinnitatud ning tolliametniku allkirjastatud märge selle kauba tollistaatuse kohta;

– neist tuleneb nõue, et loaomanik peab kontrollima selle märke õigsust.

54 Esimesena tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabe põhjal nähtub tõepoolest asjaomastest CMR-veokirjadest, millel on tollitempli jäljendiga kinnitatud ning tolliametniku allkirjastatud käsitsi kirjutatud märge „tollistaatus C“, et asjaomase kauba liiduvälise kauba tollistaatus on muutunud liidu kauba tollistaatuseks. Siiski puudub neis veokirjades piisavalt sõnaselge teave konkreetselt selle kohta, kuidas vabatsoonis ladustamise eriprotseduur lõpetati. Järelikult ei ole loaomaniku peetavasse arvestusse selliste veokirjade kohta kantud viitega täidetud delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktis b sätestatud teine nõue, mille kohaselt peab arvestus sisaldama teavet selle kohta, kuidas asjaomane protseduur lõpetati, nii nagu ei ole sellega täidetud ka delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktis c sätestatud nõue, et arvestus peab sisaldama andmeid, mille abil on võimalik identifitseerida kõiki kõnealuse tolliprotseduuri lõpetamisega seotud dokumente.

55 Samas tuleb arvestada sellega, et nimetatud artikli 178 lõikes 3 on sätestatud – nagu mainis kohtujurist oma ettepaneku punktis 44 – tolli võimalus loobuda artikli 178 lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe esitamise nõudest, kui see ei mõjuta negatiivselt tollijärelevalvet ega eriprotseduuri kasutamise tollikontrolli. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne analüüsida seda, kas Läti toll on loaomaniku suhtes kooskõlas artikli 178 lõikega 3 loobunud nõudest, et viimase peetavas arvestuses peavad sisalduma andmed selle kohta, kuidas vabatsooni eriprotseduur lõpetati, ning andmed, mille abil on võimalik identifitseerida kõiki selle protseduuri lõpetamisega seotud dokumente.

56 Järelikult on loaomanik täitnud oma kohustuse pidada arvestust liiduvälisele kaubale kohaldatava vabatsooni eriprotseduuri lõpetamise kohta, kui tema peetav arvestus sisaldab teavet asjaomase kaubaga selle kõnealusest vabatsoonist väljaviimisel kaasas oleva CMR-veokirja kohta, millele tolli tehtud märkest nähtub asjaomase kauba tollistaatus, välja arvatud juhul, kui delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 3 alusel on toll loobunud nõudest, et esitada tuleb sõnaselgem teave selle kohta, kuidas see eriprotseduur lõpetati; eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasja puhul on see nii.

57 Teisena tuleb kohtujuristi ettepaneku punktis 55 tõdetu eeskujul seoses CMR-veokirjale märgitud tollistaatuse kontrollimisega märkida, et liidu tolliseadustikus ei ole loaomaniku suhtes sätestatud ühtki konkreetset kohustust kontrollida talle edastatud dokumentides sisalduvate andmete ja muu teabe õigsust.

58 Vastab tõele, et loaomanik peab ettevõtjana tegutsedes üles näitama vähemalt teatavat hoolsust. Siiski ei saa lo omanikule ette heita nimetatud märke õigsuse kontrollimata jätmist juhul, kui veokirja lugemisel ei ole kõigile ettevõtjatele ilmne, et selles sisalduv teave on kaheldav, mida põhikohtuasja puhul peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, võttes arvesse asjaolu, et asjaomastele veokirjadele kauba tollistaatuse kohta tehtud märge oli lisaks kinnitatud tollitempli jäljendiga ja sellele oli alla kirjutanud tolliametnik.

59 Järelikult tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et liidu tolliseadustiku artikli 214 lõiget 1 ja artikli 215 lõiget 1 ning delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punkte b ja c tuleb tõlgendada nii, et:

– nendega ei ole vastuolus see, et loaomanik – tehes enda peetavasse arvestusse kande teatava kauba suhtes vabatsooni eriprotseduuri lõpetamise kohta – märgib sellesse kandesse üksnes teabe CMR-veokirja kohta, mis on kaubaga kaasas selle asjaomasest vabatsoonist väljaviimisel ja millel on tollitempli jäljendiga kinnitatud ning tolliametniku allkirjastatud märge selle kauba

tollistaatuse kohta, tingimusel et toll on nimetatud artikli 178 lõike 3 kohaselt lubanud tolliprotseduuri sel moel lõpetada;

– neist ei tulene nõuet, et loaomanik peab kontrollima selle märke õigsust.

Neljas küsimus

60 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu neljas küsimus puudutab sisuliselt seda, kas õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et kaubaga vabatsoonist väljaviimisel kaasas oleval CMR-veokirjal olev tollitempli jäljendiga kinnitatud ning tolliametniku allkirjastatud märge liidu kauba tollistaatuse kohta võib tekitada loaomanikule õiguspärase ootuse, et selle kauba tollistaatuse muutus on tollialaste õigusaktide kohaselt kehtiv, ehkki selles veokirjas ei ole märgitud osutatud muutuse alust.

61 Kõigepealt tuleb märkida, et see küsimus on esitatud juhuks, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus teisele ja kolmandale küsimusele antud vastust arvestades tuvastab, et Läti toll ei ole delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 3 alusel andnud ametlikku akti, millega ta loobub artikli 178 lõike 1 punktides b ja c ette nähtud nõuetest, mis puudutavad teavet ja andmeid, mis peavad sisalduma loaomaniku peetavas arvestuses ja võimaldavad üheselt identifitseerida konkreetse eriprotseduuri lõpetamisega seotud dokumente.

62 Kuna liidu tolliseadustikus ei ole – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 57 – loaomanikule sätestatud mingit konkreetset kohustust kontrollida talle edastatud dokumentides sisalduvate andmete õigsust, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus lisaks sisuliselt teada, millistel tingimustel võib loaomanik tugineda õiguspärasele ootusele, et tema peetav arvestus on kooskõlas delegeeritud määruse 2015/2446 artiklist 178 tulenevate kohustustega.

63 Neil asjaoludel on eelkõige vaja selgust – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 – küsimuses, millistel asjaoludel võib selline väljakujunenud halduspraktika – mis seisneb kaubaga selle vabatsoonist väljaviimisel kaasas olevale CMR-veokirjale allkirjastatud ja tollitempliga kinnitatud märke tegemises asjaomase kauba omandatud liidu kauba tollistaatuse kohta – tekitada loaomanikule õiguspärase ootuse, et delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 3 alusel on toll loobunud selle artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud andmete esitamise nõudest ning piisab sellest, et loa omaniku peetavas arvestuses sisalduvad andmed üksnes CMR-veokirja kohta, millele toll on teinud eelkirjeldatud märke.

64 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õiguspärase ootuse kaitse põhimõte osa liidu õiguskorrast ja see on siduv kõigile liikmesriigi ametiasutustele, kelle ülesanne on kohaldada liidu õigust (14. juuli 2022. aasta kohtuotsus Sense Visuele Communicatie en Handel vof, C-36/21, EU:C:2022:556, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

65 Järelikult peavad liikmesriigi ametiasutused liidu tolliseadustiku sätete rakendamisel seda põhimõtet järgima. Sellele põhimõttele, mis tuleneb õiguskindluse põhimõttest, on õigus tugineda igal üksikisikul, kes on olukorras, kus haldusasutused on talle tekitanud põhjendatud ootuse. Sellise ootuse võib tekitada ükskõik mis kujul edastatud täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, mis pärineb pädevast ja usaldusväärsest allikast. Kui aga haldusasutus ei ole isikule midagi täpselt kinnitanud, ei saa see isik tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisele (vt selle kohta 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus Leedu jt *vs.* parlament ja nõukogu (liikuvuspakett), C-541/20–C-555/20, EU:C:2024:818, punkt 616). Lisaks ei saa ettevõtjal tekkida õiguspärane ootus liidu õiguse kohaldamise eest vastutava riigisisese ametiasutuse sellise tegevuse tulemusel,

mis on vastuolus liidu õigusega või liidu õiguse alusel kehtestatud riigisisese õigusega (vt selle kohta 14. juuli 2022. aasta kohtuotsus Sense Visuele Communicatie en Handel vof, C-36/21, EU:C:2022:556, punktid 27 ja 28 ning seal viidatud kohtupraktika).

66 Selle kohta tuleb tõdeda, et delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõikes 3 ei ole ette nähtud täpset korda, mille kohaselt võib toll loobuda selle artikli lõigetes 1 ja 2 ette nähtud teabe esitamise nõuetest. Neil asjaoludel ei ole delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktidega b ja c ning lõikega 3 vastuolus selline halduspraktika, mille kohaselt on eriprotseduuri lõpetamiseks piisav see, kui loaomaniku peetavas arvestuses sisalduvad andmed asjaomase kaubaga selle vabatsoonist väljaviimisel kaasas oleva CMR-veokirja kohta, millele on tehtud allkirjastatud ja tollitempliga kinnitatud märge tollistaatuse kohta.

67 Sellise praktika olemasolu korral võib loaomanik tugineda õiguspärasele ootusele, et tema peetav arvestus on kooskõlas delegeeritud määruse 2015/2446 artikliga 178. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui toll on varem loaomanikule täpselt, tingimusteta ja ühtelangevalt teada andnud, et nimetatud artiklist tulenevate loaomaniku kohustuste täitmiseks piisab, kui tema peetavas arvestuses sisalduvad andmed, mille abil on võimalik identifitseerida CMR-veokirja, millele on tehtud eelkirjeldatud märge. Sellisel juhul võib loaomanikul olla õiguspärane ootus, et toll on vastavalt delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõikele 3 loobunud selle artikli lõikes 1 ette nähtud teabe esitamise nõudest.

68 Järelikult tuleb neljandale küsimusele vastata, et õiguspärase ootuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et loaomaniku õiguspärane ootus, et tema peetav arvestus vastab delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktides b ja c ette nähtud nõuetele, võib tugineda tolli väljakujunenud praktikale, millest täpselt ja tingimusteta nähtub, et neist sätetest tulenevate nõuete täitmiseks piisab, kui selles arvestuses sisaldub üksnes teave asjaomase kaubaga selle vabatsoonist väljaviimisel kaasas oleva CMR-veokirja kohta, millel on tollitempliga kinnitatud ja tolliametniku allkirjastatud käsitsi kirjutatud märge tollistaatuse kohta.

Viies küsimus

69 Viienda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigusega on vastuolus kohtulahendi seadusjõudu käsitleva sellise riigisisese õigusnormi kohaldamine, millega kohustatakse liikmesriigi kohut tühistama tollivõlga, mille tasumise kohustus on loaomanikul liidu tolliseadustiku artikli 79 alusel, sel põhjusel, et asjaomase liikmesriigi kohus, kellel on pädevus kontrollida, kas loaomanikule samade tollitoimingute eest ja samadel põhjustel kui need, millest tuleneb kõnealune kindlaks tehtud tollivõlg, määratud haldussanktsioon on õiguspärane, on jõustunud kohtuotsusega tuvastanud, et loaomanik ei ole rikkunud liidu tollialastest õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

70 Alustuseks tuleb täpsustada, et sellele küsimusele antakse vastus juhuks, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab esiteks, et toll ei ole delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 3 alusel ametlikult loobunud loaomaniku suhtes kehtivatest nõuetest, ja et teiseks ei ole loaomanikul põhikohtuasja asjaoludel võimalik tugineda õiguspärasele ootusele, et tema peetav arvestus on kooskõlas delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktidega b ja c.

71 Seejuures tuleb meenutada, et kohtulahendi seadusjõu põhimõte on tähtis nii liidu õiguskorras kui ka liikmesriikide õiguskorras. Selleks, et tagada nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine, on nimelt oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast

olemasolevate edasikaebevõimaluste ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (vt selle kohta 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 92 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Järelikult ei ole liidu õigusega kohustatud liikmesriigi kohut jätma kohaldamata sellised riigisisesed menetlusnormid, mille alusel on kohtulahendil seadusjõud, isegi kui see võimaldaks liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese olukorra heastada. Seega puudub liidu õiguses samuti nõue, et liikmesriigi kohus, kelle lahend on omandanud seadusjõu, peab põhimõtteliselt seda lahendit muutma selleks, et võtta arvesse asjasse puutuvale liidu õigusnormile Euroopa Kohtu antud tõlgendust (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 89 ja 90 ning seal viidatud kohtupraktika).

73 Kuna selles valdkonnas puuduvad liidu õigusnormid, peavad kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise tingimused liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt olema sätestatud liikmesriikide õiguskorras. Need tingimused ei tohi aga olla vähem soodsad kui need, millega on reguleeritud samalaadsed riigisisesed olukorrad (võrdväärsuse põhimõte), ega tohi muuta liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas teatav riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb pealegi analüüsida, võttes arvesse selle sätte asukohta menetluses tervikuna ning menetluse kulgu ja eripära eri liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta liikmesriigi õigussüsteemi aluseks olevaid niisuguseid põhimõtteid nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse nõuetekohane kulg (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punkt 93).

75 Nii on kohtupraktikas leitud, et tõhususe põhimõttega on vastuolus kohtulahendi seadusjõu põhimõtte selline tõlgendus, mille tulemusel on liikmesriigi kohus sunnitud kasutama liidu õiguse väära tõlgendust ja kohaldama seda õigust valesti ainuüksi seetõttu, et tema menetluses olev – kuigi erineva esemega – kohtuasi puudutab sama õigussuhet või sama põhiküsimust, mis on lahendatud jõustunud kohtulahendiga. Nimelt ei saa liidu õigusnormide tõhusa kohaldamise selliseid takistusi mõistlikult põhjendada õiguskindluse põhimõttega ning need tuleb seega lugeda tõhususe põhimõttega vastuolus olevaks (vt selle kohta 3. septembri 2009. aasta kohtuotsus Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, punktid 29–31; 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 94–96, ning 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punktid 102–104).

76 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei pea aga kasutama liidu õiguse väära tõlgendust ega seda õigust valesti kohaldama tulenevalt jõustunud kohtulahendist, mis on tehtud teistsuguse esemega vaidluses kõne all olnud õigussuhte või ühe põhiküsimuse kohta.

77 Nimelt on põhikohtuasjas esiteks tegemist samade tollitoimingutega kui kohtuasjas, mille lahendas Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu kriminaalkolleegium).

78 Teiseks on tõepoolest vaieldamatu, et tollialastest õigusaktidest tuleneva kohustuse täitmata jätmisel võib olla mitu õiguslikku tagajärge, nagu ühelt poolt imporditollimaksust ja käibemaksust koosneva põhitollivõla tekkimine ning teiselt poolt nende maksudega seotud

sanktsioonid. Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, ei muuda miski tõika, et loaomanikul on kohustus tasuda nii põhitollivõlast kui ka sellega seotud sanktsioonidest tulenev summa maksuhalduri ühe ja sama otsuse alusel ning igal juhul on nende kohustuste tekkimise põhjus loaomanikul oleva arvestuse pidamise kohustuse sama väidetav rikkumine kui kohtuasjas, mille lahendas Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu kriminaalkolleegium).

79 Neil asjaoludel – kuivõrd Läti õiguses on ette nähtud reegel, et kriminaalkohtu lahend on halduskohtule siduv – tuleb selle väidetava rikkumise vaidlustus kaebemenetluste raames, mis puudutavad samu tollitoiminguid, põhimõtteliselt lahendada ühetaoliselt. Tõhususe põhimõte ei saa aga olla takistuseks jõustunud kohtulahendi seadusjõu järgimisele – tingimusel, et selle järgimine ei avalda mõju muudele kohtuvaidlustele kui need, milles on tegemist sama haldusotsuse või samade tollitoimingutega seotud asjaolude õigusliku kvalifikatsiooni õiguspärasuse vaidlustamisega.

80 Järelikult tuleb viiendale küsimusele vastata, et liidu õigusega ei ole vastuolus kohtulahendi seadusjõudu käsitleva sellise riigisisese õigusnormi kohaldamine, millega kohustatakse liikmesriigi kohut tühistama tollivõlga, mille tasumise kohustus on loaomanikul liidu tolliseadustiku artikli 79 alusel, sel põhjusel, et asjaomase liikmesriigi kohus, kellel on pädevus kontrollida, kas loaomanikule samade tollitoimingute eest ja samadel põhjustel kui need, millest tuleneb kõnealune kindlaks tehtud tollivõlg, määratud haldussanktsioon on õiguspärane, on jõustunud kohtuotsusega tuvastanud, et kõnealune loaomanik ei ole rikkunud liidu tollialastest õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

81 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, artikli 214 lõiget 1 ja komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määruse (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega, artikli 178 lõike 1 punkte b ja c**

   tuleb tõlgendada nii, et

   nendega ei ole vastuolus, kui vabatsoonis tegutsemise loa omanik märgib enda peetavasse arvestusse andmed selle kohta, kuidas lõpetati vabatsooni tolliprotseduur, ja andmed, mis võimaldavad identifitseerida tolliprotseduuri lõpetamist puudutavat mis tahes dokumenti, mis ei ole tollideklaratsioon, ilma et ta märgiks sellesse arvestusse tolli viitenumbri, mis identifitseerib asjaomase kauba järgmisele tolliprotseduurile suunamise tollideklaratsiooni.

2. **Määruse nr 952/2013 artikli 214 lõiget 1 ja artikli 215 lõiget 1 ning delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punkte b ja c**

tuleb tõlgendada nii, et

– **nendega ei ole vastuolus see, et vabatsoonis tegutsemise loa omanik – tehes enda peetavasse arvestusse kande teatava kauba suhtes vabatsooni eriprotseduuri lõpetamise kohta – märgib sellesse kandesse üksnes teabe vastavalt Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud ja 5. juuli 1978. aasta protokolliga muudetud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsioonile koostatud veokirja kohta, mis on kaubaga kaasas selle asjaomasest vabatsoonist väljaviimisel ja millel on tollitempli jäljendiga kinnitatud ning tolliametniku allkirjastatud märge selle kauba tollistaatuse kohta, tingimusel et toll on nimetatud artikli 178 lõike 3 kohaselt lubanud tolliprotseduuri sel moel lõpetada;**

– **neist ei tulene nõuet, et vabatsoonis tegutsemise loa omanik peab kontrollima selle märke õigsust.**

3. **Õiguspärase ootuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et**

vabatsoonis tegutsemise loa omaniku õiguspärane ootus, et tema peetav arvestus vastab delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 178 lõike 1 punktides b ja c ette nähtud nõuetele, võib tugineda tolli väljakujunenud praktikale, millest täpselt ja tingimusteta nähtub, et neist sätetest tulenevate nõuete täitmiseks piisab, kui selles arvestuses sisaldub üksnes teave asjaomase kaubaga selle vabatsoonist väljaviimisel kaasas oleva vastavalt Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud ja 5. juuli 1978. aasta protokolliga muudetud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsioonile koostatud veokirja kohta, millel on tollitempliga kinnitatud ja tolliametniku allkirjastatud käsitsi kirjutatud märge tollistaatuse kohta.

4. **Liidu õigusega ei ole vastuolus kohtulahendi seadusjõudu käsitleva sellise riigisisese õigusnormi kohaldamine, millega kohustatakse liikmesriigi kohut tühistama tollivõlga, mille tasumise kohustus on vabatsoonis tegutsemise loa omanikul määruse nr 952/2013 artikli 79 alusel, sel põhjusel, et asjaomase liikmesriigi kohus, kellel on pädevus kontrollida, kas sellele loaomanikule samade tollitoimingute eest ja samadel põhjustel kui need, millest tuleneb kõnealune kindlaks tehtud tollivõlg, määratud haldussanktsioon on õiguspärane, on jõustunud kohtuotsusega tuvastanud, et kõnealune loaomanik ei ole rikkunud liidu tollialastest õigusaktidest tulenevaid kohustusi.**

Allkirjad